

Tähis	JHA/149
Viide	
Versioon	1

JUHEND

	Allkiri	Ees- ja perekonnanimi	Ametikoht	Kuupäev
Kinnitas:	allkirjastatud digitaalselt	Mart Kull	juhatuse liige	kuupäev digitaallkirjas
Koostas:		Karita Kopp	vanembioanalüütik	02.10.2019

HINGAMISTEEDE VIIRUSTE UURINGUKS PROOVIMATERJALI VÕTMISE JUHEND

EESMÄRK

Hingamisteede viiruste uuringute proovimaterjali võtmise juhendi (edaspidi *juhend*) eesmärk on anda juhised hingamisteede viiruste tuvastamiseks võetava proovimaterjali (edaspidi *proovimaterjal*) võtmiseks, kogumiseks ja transportimiseks.

KEHTIVUS

Juhend kehtib SA Viljandi Haigla kliinikutes ja hoolekandekeskuses.

VASTUTUS

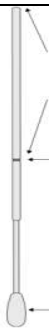
Juhendi täitmise eest vastutavad kõik vastava protseduuri teostajad, kes puutuvad kokku proovimaterjali võtmise, kogumisega ja transportimisega.

TEGEVUSKIRJELDUS

1. Hingamisteede viiruste tuvastamiseks võta proovimaterjaliks ninaneelu kaabe. Proov tuleb transportida laborisse kohe pärast kogumist.
2. **Proovimaterjali kogumiseks kasuta alati COPAN eSwab kogumiskomplekti.** Väikelastel kasuta proovimaterjali võtmiseks komplektivälist oranži korgiga FLOQSwab tampooni, mis asetatakse peale kaabe võtmist eSwab transportsöötmele katsutisse ja murra tampoon märgistatud kohast ära. Vedelsööde tagab stabiilsema keskkonna mikroorganismidele (viirused testitavad kuni 48 tundi, enamik baktereid külviks kuni 7 päeva).
3. Samast vedelsöötmeest saab ESTER infosüsteemis tellida ja määrata hingamisteede viiruseid järgmiste paneelidena:
  - 3.1. **Nose-A+B gripi RNA panel** (telli kliinilisest laborist, analüüsi aeg laborisse saabumise hetkest 1-1,5 tundi, määratakse 24/7, HK kood 2 x 66608);

- 3.2. **Nose-RSV+Metapneumo RNA panel** (telli kliinilisest laborist, analüüsi aeg laborisse saabumise hetkest 1-1,5 tundi, määratakse 24/7, HK kood 2 x 66608);
- 3.3. **Nose-Viirused hingamisteedest DNA/RNA** (telli molekulaardiagnostika laborist, analüüsi aeg kuni kaks tööpäeva, HK kood 7 x 66608). Paneeliga on võimalik tuvastada 21 erinevat viirust (A ja B gripp, rino-, korona-, metapneumo-, paragripi-, boka-, parecho-, entero- ja adenoviirused, M.pneumoniae ja hingamisteede süntsüütilised viirused).

eSwab kogumiskomplekt:

TRANSPORTSÖÖTMEGA KATSUT		TAMPOON	
Keeratava roosa korgiga katsut, mis sisaldab 1 ml vedelat Amies söödet			<p>äramurtav osa</p> <p>murdejoon (roosa tähisega)</p> <p>NB! ära puuduta alumist tamponiossa, mis on tähisest pehme otsani!</p> <p>pehmest nailonist tamponiots</p>

NB! Enne proovimaterjali võtmist ei tohi tamponi söötmes niisutada!

4. Ninaneelu kaape võtmise juhend

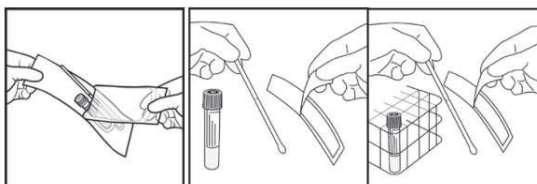
4.1. Vajalikud vahendid:

- 4.1.1. hea valgustus;
- 4.1.2. eSwab kogumiskomplekt, (kaape võtmiseks komplektis olev tampon või FLOQSwab tampon);
- 4.1.3. kaitsekindad, mask, (võimalusel kaitseprillid).

4.2. Protseduuri käik:

Selgita patsiendile, et proovi võtmine kestab alla 1 minuti ja võib põhjustada pisut ebamugavust ning soovi aevastada.

- 4.2.1. Paiguta patsient istuma enda ette või lamaval patsiendil tõsta tema peatsit.
- 4.2.2. **Lase patsiendil nina tühjaks nuusata ja köhatada.**
- 4.2.3. Tee käte antiseptika, pane ette mask ja kätte kaitsekindad.
- 4.2.4. Kontrolli ninasõõrmeid, tõstes pisut ninaotsa, abiks on suunatav valgusallikas. Rohke sekreedi ja koorikute olemasolul korrata nuuskamist.
- 4.2.5. Ava eSwab kogumiskomplekti kilepakend, aseta katsut püstiasendis alusele.
- 4.2.6. Võta pakendist tampon, säilitades selle otsa steriilsust.

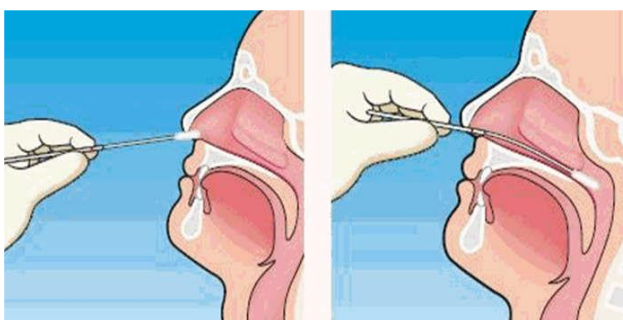

4.2.7. Patsiendi pea kalluta u. 70-kraadilise nurga all kuklasse.

4.2.8. Õige proovivõtu sügavuse saab teada, kui eelnevalt välja mõõta pool kõrvanibu ja ninaotsa vahelisest kaugusest, mis on täiskasvanul umbes 7-10 cm (vt joonist).

4.2.9. Sisesta tampoon ninasõõrmesse ja liigu paralleelselt suulaega ettevaatlikult edasi, et jõuda tagumise ninakarbiku piirkonda (vt joonist).

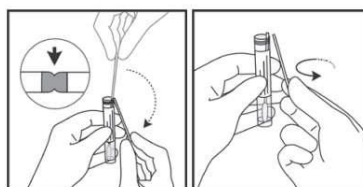

4.2.10. Hoia tampooni kuni 10 sekundit limaskestast vastas paigal ja tee 3-4 ringi tampoonivarrega koha peal, et sekreet saaks imenduda.

4.2.11. Keera lahti katsuti kork ja aseta tampoon söötmesse, hoidu pritsmete tekitamisest.

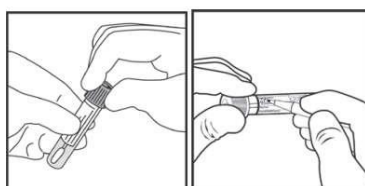
4.2.12. Murra tampooni vars märgistatud kohast ära:

- suru tampoon murdekohast katsuti seinast vastu;
- hoia tampooni kõige ülemisest otsast nimetissõrme ja pöidlaga kinni, murra järsult ära 180° nurga all;
- vajadusel keeruta murdumise soodustamiseks tampoonivart õrnalt.

4.2.13. Keera kork tihedalt peale.

4.2.14. Kirjuta katsutile patsiendi nimi (või pane nimekleeps).

4.2.15. Võta ära kaitsekindad, teosta käte antiseptika.

4.2.16. Saada materjal laborisse kohe pärast kogumist.

KASUTATUD ALLIKAD

Brunner & Suddarth's (2010). Handbook of laboratory and Diagnostic Test. New York: Lippincott Williams & Wilkins; fotod COPAN juhendist ja internetist